

ADRODDIAD I'R CABINET

21 IONAWR 2020

Aelod Cabinet: Cyngorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid

Pwnc: Cyllideb Refeniw 2019/20 – Adolygiad Diwedd Tachwedd 2019

Swyddog cyswllt: Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

1. Y penderfyniad a geisir

Gofynnir i'r Cabinet:

- Dderbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd Tachwedd 2019 o'r Gyllideb Refeniw, ac ystyried y sefyllfa ariannol ddiweddaraf parthed cyllidebau pob adran / gwasanaeth.
- Nodi fod gorwariant sylweddol gan yr Adran Oedolion, lechyd a Llesiant eleni, gan bod angen egluro manylder cymhleth yn y darlun yma yng ngofal Oedolion, mae'r Prif Weithredwr eisioes wedi galw cyfarfod o'r swyddogion perthnasol a chomisiynu gwaith er mwyn cael gwell dealltwriaeth a rhaglen glir i ymateb. I geisio cyfarch y gorwariant i'r dyfodol, mae adnodd ychwanegol wedi ei ddyrannu fel rhan o'r drefn bidiau ar gyfer cyllideb 2020/21.
- Nodi fod Tasglu Cyllideb Plant wedi ei gomisiynu gan y Prif Weithredwr i roi sylw i faterion ariannol dyrys yr Adran Plant a Theuloedd fel bod modd mynd at wraidd gorwariant yr Adran, gyda'r bwriad o gyflwyno adroddiad gerbron y Cabinet fydd yn manylu ar y cynllun ymateb. I geisio cyfarch y gorwariant i'r dyfodol, mae adnodd ychwanegol wedi ei ddyrannu fel rhan o'r drefn bidiau ar gyfer cyllideb 2020/21.
- Ar gyllidebau Corfforaethol, fod:
 - (£198k) o gynnyrch treth ychwanegol ar Breimiwm Treth y Cyngor yn cael ei ychwanegu at y £2.7 miliwn sydd eisioes wedi ei neilltuo yn 2019/20 i'w ystyried ar gyfer y Strategaeth Dai.
 - (£75k) yn ymwneud â chostau cyfalaf yn cael ei neilltuo i gronfa ariannu'r rhaglen gyfalaf.
 - (£500k) o danwariant Corfforaethol yn cael ei neilltuo i gyllido diffyg grant yn y maes gwasanaethau cymdeithasol cynaliadwy.
 - (£312k) i'w ddefnyddio i gyllido bidiau un-tro sydd wedi eu cyflwyno gan yr Adrannau ar gyfer gwariant yn 2020/21.
 - y gweddill sef (£502k) yn mynd i falansau cyffredinol y Cyngor.

2. Cyflwyniad / Cefndir

Cyfrifoldeb y Cabinet yw cymryd camau, fel bo angen, er mwyn sicrhau rheolaeth briodol dros gyllidebau'r Cyngor (e.e. cymeradwyo trosglwyddiadau sylweddol neu gyllideb ychwanegol).

Cyflwynir yr adroddiad ddiwedd Tachwedd yma ar yr adolygiad diweddaraf o gyllideb refeniw'r Cyngor am 2019/20, ac amlinellir grynhoed o'r sefyllfa fesul Adran yn **Atodiad 1**. Mae'r adroddiad yma yn adlewyrchu'r strwythur diweddaraf, yn dilyn sefydlu'r Adran Tai ac Eiddo ar 1 Medi 2019, gyda gwasanaethau wedi trosglwyddo o'r Adran Amgylchedd ac hefyd o'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant.

Yn **Atodiad 2**, rhoddir fanylion pellach yn ymwneud â'r prif faterion a'r penawdau cyllideb ble rhagwelir gwahaniaethau sylweddol, ynghyd ag argymhellion penodol ble'n briodol.

Mae arwyddion fod rhai trafferthion cyflawni arbedion yn cael eu hamlygu eleni, gan ein bod yn ceisio isafu'r ardrawiad ar drigolion Gwynedd drwy gyflawni arbedion effeithlonrwydd, mae'n llawer anoddach na thorri gwasanaethau.

Yn amlwg mae trafferthion sylweddol yn rhai adrannau eleni:

2.1 Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant

Y rhagolygon diweddaraf yn awgrymu dros £1.8 miliwn o orwariant, sydd yn cael ei leddfu yn rhannol i £658k yn dilyn derbyniad grant a defnydd o gyllid un-tro. Y gorwariant yn gyfuniad o nifer o ffactorau gan gynnwys methiant i wireddu nifer o gynlluniau arbedion gwerth bron i filiwn. Pwysau cynyddol ar y gyllideb Llety Cefnogol yn Pobl Hŷn ac Anabledd Dysgu, gyda'r gorwariant gan y gwasanaeth Darparu yn parhau.

2.2 Adran Plant a Theuluoedd

Pwysau cynyddol ar y gwasanaethau gyda'r niferoedd o blant mewn gofal ar ei lefel uchaf i'w gymharu â blynyddoedd cynt, yn dilyn o hyn, lefel gorwariant yr Adran Plant a Theuluoedd wedi dwysáu ymhellach eleni i £3.2 miliwn, gyda rhagolygon o dros £2.6 miliwn o orwariant yn y maes lleoliadau, gyda chyfran sylweddol o'r gorwariant ar leoliadau all-sirol. Mae tasglu Cyllideb Plant eisioes wedi ei sefydlu i roi sylw i faterion ariannol dyrus y maes.

2.3 Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Problemau gorwariant yn y maes casglu a gwaredu gwastraff yn parhau eleni, costau trosiannol cyn symud i drefniadau newydd wedi arwain at orwariant uwch eleni.

2.4 Amgylchedd

Fel rhan o'r adolygiad diwedd Awst, derbyniodd yr Adran Amgylchedd gymeradwyaeth y Cabinet i neilltuo £220k o'u tanwariant eleni tuag at gostau yn dilyn adolygiad barnwrol yn ymwneud â Ffordd fynedfa Llanbedr. Gan nad yw'r rhagolygon tanwariant mor addawol erbyn hyn, yn dilyn dirywiad sylweddol yn y rhagolygon incwm parcio, nid yw'r tanwariant bellach yn ddigonol i'w gyllido ond gwell byddai aros tan ddiwedd y flwyddyn ariannol i gael cadarnhad o'r union sefyllfa.

2.5 Corfforaethol

Rhagolygon ffafriol o gynnyrch treth ychwanegol ar Dreth Cyngor a Premiwm Treth Cyngor, serch hyn, parhad yn y tueddiad i ôl-ddyddio trosglwyddiadau o Dreth Cyngor i Drethi Annomestig. Niferoedd sydd yn hawlio Gostyngiadau Treth Cyngor ar ei lefel isaf am y bedwaredd blynedd yn olynol, sydd yn gyson â'r tueddiad ar hyd Cynghorau'r Gogledd a Chanolbarth Cymru.

Tanwariant net ar gyllidebau Corfforaethol sydd yn cynnwys costau cyfalaf, dychwelyd bidiau, derbyniad grant ac nid yw'r pwysau ar nifer o gyllidebau mor ddwys â'r hyn a ragwelwyd yn wreiddiol.

Argymhellir neilltuo y tanwariant ar Premiwm Treth y Cyngor i'w ystyried ar gyfer y Strategaeth Dai a'r tanwariant ar gostau cyfalaf i'w neilltuo i ariannu'r rhaglen gyfalaf. Y galwad cyntaf ar y tanwariant cyffredinol Corfforaethol i gyllido'r £500k diffyg grant Cefnogi Gwasnaethau Cymdeithasol Cynaliadwy, (£312k) i ariannu bidiau un-tro sydd wedi eu cyflwyno gan yr Adrannau ar gyfer gwariant 2020/21 gyda'r gweddill sef (£502k) i fynd i falansau cyffredinol y Cyngor.

3. Cyffredinol

Mae'r adolygiad ddiwedd Tachwedd o'r cyllidebau yn dangos darlun cymysg, gyda rheolaeth ariannol dderbyniol gan nifer o adrannau'r Cyngor. Mae'r pwysau sydd ar adrannau yn amlwg eleni, gyda'r adrannau yn cael trafferthion dygymod gyda'r galw ychwanegol yma. Argymhellir cyfuniad o gamau gweithredu pendant i'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant a'r Adran Plant a Theuluoedd.

4. Camau nesaf ac amserlen

Gweithredu ar yr argymhellion gerbron a chyflwyno adroddiad dilynol i'r Cabinet ganol Mai 2020 ar sefyllfa diwedd y flwyddyn ariannol 2019/20.

Barn yr aelod lleol

Dim yn berthnasol

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau

Atodiad 1 – Crynhoad o sefyllfa net cyllidebau'r adrannau

Atodiad 2 – Manylion y cyllidebau a'r gwahaniaethau sylweddol
